

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 7 juli 2011

MEDITATIE

Bewaard in Gods kracht

De tekst van onze meditatie, lezer(es) is uit één van de brieven die de oude apostel Johannes moest richten aan de zeven gemeenten die in Klein-Azië waren.

De weg des Heeren is toch nooit na te rekenen en voor ons mensen vaak onbegrijpelijk. Maar tegelijk is het zo waar, zoals we in Jesaja 55:8 lezen: "Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de Heere."

Heeft de apostel Johannes misschien wel eens moedeloos gedacht dat al zijn arbeid vruchteloos was en op niets zou uitlopen; echter de HEERE regeert.

Er wacht voor de oude dienstknecht een nieuwe opdracht: schrijven namens Zijn Zender. (Hfst 1:11) De aanspraak is telkens gericht aan de "engel der gemeente" (de opziener), maar de boodschap geldt tegelijk de gehele gemeente.

Van de meeste van deze gemeenten geldt dat er ook bestraffing en vermaning nodig was. Zo echter niet bij de

Want gij hebt kleine kracht, en gij hebt Mijn Woord bewaard.

Openbaring. 3:8b

kleine gemeente van Filadelfia. Een woord van troost en bemoediging mocht hij tot hen richten.

Nee, dit is hier geen getuigenis van verdienstelijkheid die er in deze gemeente zelf is. Hier geeft de Koning van Zijn kerk getuigenis van Zijn eigen werk. Hij is het immers "Die opent en niemand sluit, en Hij sluit en iemand opent" (vs. 7 slot). Daarbij moeten we goed bedenken dat we hier luisteren naar een getuigenis van de Alwetende; "Ik weet uw werken" (vs 8).

Zo weet Hij ook onze werken, lezer(es); ook datgene waar anderen niet van weten of wat we voor anderen verborgen willen houden! Hij weet wat er leeft in de gemeente, in de gezinnen, in ieders hart. Er is niet één schuilhoek voor Hem verbor-

gen; is dat tot onze schrik als we daaraan denken?

Er is ook een volk op deze wereld, voor wie de alwetendheid des Heeren weleens tot een rijke troost mag zijn. Dat de Heere precies weet waar het hen om te doen is; dat er ÉÉN is Die weet van hun tobben; Die weet van hun zuchten; Die weet van hun strijd en van hun raadsels! Die zo heel vaak moeten uitroepen, zoals we dat lezen van koning Josafath in 2 Kronieken 20:12: "want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte, die tegen ons komt, en wij weten niet, wat wij doen zullen; maar onze ogen zijn op U".

Zie, zulke tobbers vinden we ook in Filadelfia, blijkens de woorden van onze overdenking. 't Was in het uiterlijke niet bepaald een aantrekkelijke en voorname stad, zoals dat van verschillende andere steden in Klein-Azië bekend was.

Filadelfia was al meerdere malen getroffen door aardbevingen, met alle gevolgen van dien. Verder is het ook satan niet ontgaan dat de Heere hier Zijn kerk bouwt. Dan komt de bestrijder in het geweer en zal niet nalaten om te proberen dit werk af te breken. Wat heeft de opziener, en in hem de gemeente van Filadelfia nu in zichzelf als antwoord op deze strijd? "Want gij hebt kleine kracht", lezen we hier. De kanttekenaren zeggen hierbij: "Namelijk van uzelf, of bij uzelf, om zo groot een werk te volbrengen". Nee, dan hebben ze in zichzelf vaak geen weerwoord tegen de bestrijder. Misschien is er wel een lezer(es) die daar bij moet voegen: "ziende op mezelf moet ik hem zo vaak nog gelijk geven ook!"

Maar in het verband van deze tekst: ze kunnen zelf ook geen deur openen. Van zichzelf niet, laat staan van anderen. Wat zou er van ons moeten uitgaan, en wat is er weinig vrijmoedigheid! Als we beseffen op reis te zijn naar een ontzettende eeuwigheid; wat zou er een ernst en bewogenheid moeten zijn ten opzichte van onze medereizigers! Nee, in zichzelf alleen maar schuld!

Maar wat een bemoediging en een

Inhoud

89e jaargang

Nr. 40

- 1 Bewaard in Gods kracht
- 2 Davids soete lier
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (26)
- 4 Als de amandelboom bloeit (6)
- 5 Even maar...
- 6 Kerkelijk Jaarboek 2011
- 7 Welkom op de CGO
- 8 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

troostwoord lezen we nu: Christus spreekt hier als: "Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, Die den sleutel Davids heeft; Die opent, en niemand sluit, en Hij sluit, en niemand opent". Al is er bij u geen kracht; bij Christus wel! Christus is met recht de Koning van Zijn kerk en daarom zal Hij hen ook beschermen én bewaren. Maar Hij zal ook zorg dragen dat Zijn koninkrijk vol wordt. Christus zal loon zien op Zijn arbeid!

Dan kunnen de vijanden ook niet verder gaan als dat Koning Jezus toelaat en zij zullen moeten erkennen dat Hij Zijn kerk liefheeft, zoals verwoord in vers 9: "zie, Ik zal maken, dat zij zullen komen, en aanbidden voor uw voeten, en bekennen, dat Ik u liefheb".

"En gij hebt Mijn Woord bewaard"

Als de kleine gemeente van Filadelfia in zichzelf nu krachteloos is, hoe kan de Koning van de kerk dan deze woorden spreken? Zal dit ook niet tot verwondering geweest zijn toen de gemeente deze brief ontving?

Opnieuw wijzen we hier naar de Koning Zelf. Hij zal voor Zijn werk instaan; zelfs wijzen onze kanttekenaren erop dat er van de joden, die nu

de gemeente bestrijden, tot waarachtige bekering zullen komen. Vijanden worden met God verzoend!

Koning Jezus zorgt voor de Zijnen en past de door Hem verworven weldaden ook toe. Zijn woorden zijn hen lief geworden en Hij maakt ook gewillig om in lijdzaamheid achter Deze Koning te mogen aankomen.

Nee, dat is niet altijd een weg over rozen. De verklaarders zeggen: kort hierna volgt er een tienjarige vervolging onder de goddeloze keizer Trajanus! Maar lees eens mee in vers 12: "Die overwint, Ik zal hem maken tot een pilaar in den tempel Mijns Gods, en hij zal niet meer daaruit gaan; en Ik zal op hem schrijven den Naam Mijns Gods, en de naam der stad Mijns Gods, namelijk des nieuwen Jeruzalems, dat uit den hemel van Mijn God afdaalt, en ook Mijn nieuwen Naam". Lezer(es), jonger of ouder: kennen we iets van dit nieuwe leven? Dan verstaan we de dichter van Ps.119: " Uw Woord kan mij, ofschoon ik alles mis, door Zijnen smaak en hart en zinnen strelen".

De Meern,

ds. A.J. de Waard

straten van een dorp of stad liep: er werden psalmen gezongen. Dat was een goede gewoonte, en hopelijk beleefd vanuit het hart. Gebeurt het nog? Worden er in gezinnen nog psalmen gezongen? Ja, in de eredienst of op de scholen wel, maar ook persoonlijk of in gezinsverband? Het zou te wensen zijn.

Aan stof tot zingen ontbreekt het gelukkig niet. Naast de onder ons bekende Statenberijming van 1773 en de berijming van Petrus Datheen (die nog in enkele gemeenten en op meerdere vergaderingen van onze

Naast het zingen van de psalmen mag er ook aandacht zijn voor de literaire waarde die psalmberijmingen kunnen hebben.

gemeenten gezongen wordt) zijn er verschillende Bijbelgetrouwe vertalingen van het Boek der Psalmen. Dat brengt ons bij het volgende.

Naast het zingen van de psalmen mag er ook aandacht zijn voor de literaire waarde die psalmberijmingen kunnen hebben. Het is een oude discussie of een psalmberijmer in de eerste plaats theoloog moest zijn of juist dichter. De discussie suggereert dat er een tegenstelling zou zijn tussen een christen-literator, die probeert een literair bekwame bewerking van de psalmen te maken, en een theoloog die vanuit de Hebreeuwse grondtekst een betrouwbaar mogelijke vertaling probeert te maken. Van een tegenstelling is echter geen sprake.

Onderzoek leert dat de mooiste en meest aansprekende psalmberijmingen die zijn waarin beide elementen worden gecombineerd. Een voorbeeld is de berijming van de dichter-predikant Jacobus Revis. Van hem is ook het advies aan andere psalmberijmers: *Soeekt claeurheit, soeekt eenvoudighheit alhier. En wijcket niet van Davids soete lier, Poocht synen, en niet uwen sin te treffen. En ons met u ten hemel op te heffen.* Het advies is motto van het boek met de titel die eveneens aan dit motto is ontleend: "Davids soete lier".

Het is de verdienste geweest van mijn oud-docent en latere collega, neerlandicus wijlen drs. A. Ros dat hij met zijn boek "Davids soete lier" een helder, duidelijk en vooral compleet overzicht heeft gegeven van de

1

Davids soete lier

Vijf eeuwen Nederlandse Psalmberijmingen

drs. A. Ros; uitg. De Banier, Apeldoorn, 2010
ISBN 978 90 336 09022;
434 blz. € 34,90

Daarom nadat wij alle dingen goed overlegd hebben en wel hebben onderzocht, zo kunnen wij geen betere gezangen vinden dan de Psalmen van David die de Heilige Geest hem heeft voorgelezen (geïnspireerd) en Zelf gemaakt heeft. Als wij ze zingen zo zijn wij verzekerd dat God ons de woorden in de mond legt alsof Hij Zelf zong om Zijn eer te verbreiden.

Dit citaat van de kerkhervormer Johannes Calvijn illustreert hoe Gods volk en de kerk van alle eeuwen de psalmen heeft gezongen, beleden en beleefd. Psalmen laten iets zien van de praktische geloofsbeleving van een kind van God. De apostel Ja-

kobus zegt: *Is iemand goedsmoeds? Dat hij psalmzingt.* Maar als iemand in nood is? Dat hij psalmzingt. Of in verdrukking? Of door een ziekte wordt getroffen? Of klaagt over de nood van zijn leven en zonden? Of zijn leven wil spiegelen aan het leven van de Borg? In alle gevallen vinden we in de psalmen stof tot zingen, juichen, klagen, wenen of verwonderen. Men zegt wel eens dat je in de psalmen de gelovige in het hart kijkt. In dit verband is de uitdrukking dat de psalmen 'de ademtocht van de ziel' zijn, eveneens van toepassing. Daarmee wordt bedoeld dat de ziel het hart uitstort voor de Heere en daarmee laat zien dat het leeft. Zo bedoelde Calvijn het toen hij zei dat psalmen zingen bidden is.

Hoe is het gesteld met ons psalmen zingen? Volgens oudere mensen kon je het vroeger horen als je door de

Heiligen

gezegenden

heerlijken

heiligen

hongerigen

huisgenoten

psalmberijmingen van Nederlandse bodem. Het boek is een bewerking (uitbreiding!) van een eerdere scriptie over dit onderwerp. Deze scriptie is in de jaren '70 van de vorige eeuw in twee deeltjes ook uitgegeven.

Over de psalmen, het zingen van de psalmen en psalmberijmingen was al veel gepubliceerd, maar een echte beschrijvende totaalstudie ontbrak. Daar is met deze uitgave nu dus in voorzien. Tot vlak voor zijn overlijden (hij was toen al ziek) heeft Ros nog aan de uitgave gewerkt. Zijn schoonzoon dhr. Trouwborst heeft het boek verder persklaar gemaakt. In een aantal artikelen geven we u een paar facten van dit unieke boek.

Het boek (uitgegeven in een fraai groot formaat met leeslint) heeft een overzichtelijke inhoud. Na een korte inleiding geeft de auteur een aantal psalmberijmingen van de Reformatie weer. Deze niet-Nederlandstalige berijmingen vormen de bron en voedingsbodem van de oude en ook latere psalmberijmingen in het Nederlands. Kort gaat de auteur in op oude niet-gereformeerde psalmberijmingen van het Nederlandse taalgebied. Na de psalmberijmingen uit de 17^e eeuw volgt de auteur de chronologie en behandelt hij latere psalmberijmingen.

Hij sluit tenslotte af met een kort nawoord, waarin hij zijn persoonlijke visie op het psalmen zingen verwoordt. Een lijst met volledige Nederlandse psalmberijmingen, illustratieverantwoording, gebruikte literatuur en een uitgebreid personenregister sluit het boek af.

De titel "Davids soete lier" verwijst naar oude afbeeldingen van koning David die als herdersjongen of als koning met een kleine harp (lier of snaarspel) in zijn hand te zien is. Van David zijn immers ruim 80 psalmen met naam genoemd. Waarschijnlijk zijn er nog meer psalmen van zijn hand. Daar komt het dus vandaan dat veel psalmboeken en psalmberijmingen als titel hebben "De 150 psalmen van David", zonder daarbij tekort te doen aan Heman, Ethan, de kinderen van Korach, Asaf en anderen.

Bovendien heeft koning David in de tempeldienst het zingen van psalmen een belangrijke plaats gegeven. De psalmen die vaak bij beurte (in reien) werden gezongen onder leiding van een opperzangmeester, weerklonken bij de tabernakel en later op het voorhof van de tempel. Als je Psalm 24 goed leest, kun je de reien nog herkennen. Vraag en antwoord.

'Dies loven de hemelen Uw wonderen, o HEERE; ook is Uw getrouwheid in de gemeente der heiligen.'

Psalm 89:6

De dichter van Psalm 89 is vervuld met de grote werken Gods. De Naam des Heeren moet worden grootgemaakt. Zijn getrouwheid wordt gezien in de gemeente der heiligen. Dit betekent dat Gods kinderen weten dat God de wil én de macht heeft om Zijn beloften te volbrengen.

In deze Psalm worden Gods kinderen 'heiligen' genoemd. Paulus geeft hen dezelfde naam. 'Aan de gemeente Gods die te Korinthe is, den geheiligden in Christus Jezus, den geroepen heiligen, met allen die den Naam van onzen Heere Jezus Christus aanroepen in alle plaats, beide hun en onzen Heere' (1 Kor. 1:2). Als de apostel Gods kinderen deze naam geeft, wijst hij de gemeente er op waar de oorzaak van hun heiligheid ligt. Deze is niet te vinden bij hun goede werken waardoor zij heilig zouden zijn. De oorzaak van de heiligheid van Gods kinderen ligt in Christus. Geheiligden worden bediend vanuit de volheid van Christus. Alleen in en door Hem zijn zij heiligen voor God. Gods kinderen delen in de zalving van Christus. Onder het Oude Testament waren 'heiligen' meestal mensen die tot een bijzonder dienstwerk in Gods koninkrijk waren afgezonderd. Onder het Nieuwe Testament dragen al Gods kinderen de naam van 'heiligen'. Zij zijn allen immers geheiligd door Christus?

Dit roept bij u misschien wel vragen op. Het ontdekte volk ziet zichzelf niet als een heilige. Het tegendeel is zelfs waar, zo menen ze. Ze zien onreinheid en zonden. Wordt er gezongen over 'een Godheiligd zaad' dan denken de ontdekten aan Gods kinderen. En zij staan overal buiten. Hoe komt dit toch? Ook de kleinen in de genade zijn toch geheiligd in Christus? Dat is waar, maar voor de Zaligmaker moeten hun geloofsogen worden geopend. Als er geen dadelijk zicht op Hem is, blijft de onheiligheid over. En wie zou er dan kunnen bestaan voor de heilige majesteit Gods? Nee, de kerk maakt geen heiligen. Dat is door de eeuwen heen maar al te veel gebeurd. Mensen met bijzondere verdiensten werden heilig verklaard. Een verering van mensen was het gevolg. God werd en wordt beroofd van Zijn eer. Laten we ook dichterbij huis maar blijven bedenken dat God er geen bijzondere mensen op na houdt. Wie zichzelf leert kennen, leert meer en meer een onheilige te zijn.

Alleen het bloed van Christus maakt tot heiligen. Door de toepassing van dit bloed kunnen we voor God bestaan. Het oprecht gemaakte volk ziet hiernaar uit. U ook?

Lisse, ds. C. Neele

In de inleiding gaat Ros kort op de Hebreeuwse psalmen in. Opvallend is dat hij nadrukkelijk ingaat op het onderwerp "Christus in de psalmen". Hij wijst daarbij nadrukkelijk op de christologische uitleg van de psalmen vanuit de oude kerk tot nu toe in de gereformeerde kerken. Is het omdat tegenwoordig de kritiek op de psalmen klinkt? Hoe kun je als Nieuwtestamentische gemeente psalmen uit het Hebreeuws (Oude Testament) zingen? En in dit verband volgt dan vaak de roep om gezangen of Bijbelliederen uit het Nieuwe Testament. Ros toont in zijn boek aan dat veel psalmen op Christus zien of Hem als middelpunt en onderwerp hebben. En: de Heere Jezus citeert tijdens Zijn omwandeling op aarde vaak de psalmen. Zo geestelijk en Christologisch de psalmen zingen geeft de belangrijke waarde ervan aan. Beleef u daar-

van iets in het hart? Kent u de rijke inhoud van psalm 2, 16, 22, 45 en 89 in uw hart?

Ghelooft sy God / die my altijd wil zijn /

Een Raetsheer / die my so wel heeft beraden.

Want die nieren end die ghedachten mijn /

Hebben my tsnachts onderricht vroech end spade /

Ick heb Godt voor ooghen in mijn beswaren

Die my bystaet / end my wel wilt bewaren.

Psalm 16 : 4

(berijming Petrus Datheen)

(wordt vervolgd)

Scherpenzeel,

H. van Grol

6

Als de amandelboom bloeit

Gedachten over ouderenpastoraat

Ze was nooit getrouwd geweest. Haar laatste jaren bracht ze door in het verpleeghuis. Familie had ze nauwelijks. In eenzaamheid, verzonken in zichzelf, zat ze hele dagen in haar rolstoel. In het verleden had ze hard gewerkt. Veel naaiwerk had ze verzet om in haar levensonderhoud te voorzien.

Te midden van al dat werk was ze ook met de dood bezig geweest. Zo had ze haar eigen doodskleed genaaid. Bezittingen had nauwelijks meegenomen naar het verpleeghuis, naast haar kleding voor iedere dag alleen haar doodshemd. Vroeger was het gewoon dat je het doodshemd bij je uitzet had liggen als je ging trouwen. Op een trouwdag volgt immers een rouwdag, volgt een dag van scheiding. Een doodshemd dat ook steeds de vraag stelt of we bereid zijn om te sterven.

Doodskleed

'Niets is onzekerder dan het leven, niets is zekerder dan de dood'. Zo hoor je mensen wel uitdrukking geven aan de doodszorgen waarmee ons leven

omgeven is. Er is maar één schrede tussen ons en de dood. We weten het allemaal. Bij het ouder worden komt de dood dichterbij. De levenstijd kort op. Jonge mensen kunnen sterven en oude mensen moeten sterven. We zeggen het tegen elkaar, maar leven we er ook naar?

In praktische zin vraagt de dood ook tijdens het leven om voorbereiding. Een echtpaar mag en moet met elkaar bespreken hoe zaken bij het sterven geregeld moeten worden. Het is nodig om dat aan het papier toe te vertrouwen.

Het is geen gemakkelijk onderwerp. Het kan met emoties gepaard gaan, als je met elkaar over het sterven en de begrafenis spreekt. Als het echter onbesproken blijft, komen er na het overlijden opeens er tal van vragen. Nabestaanden laten zich dan in hun verdriet door omstanders of een begrafenisondernemer zaken opdringen waarvan ze later zeggen: Zo had het niet moeten gebeuren. Op een dorp zagen begrafenis en vroeger van iedereen hetzelfde uit, tegenwoordig zijn de verschillen heel groot, onder meer door de seculari-

satie en de individualisering.

Een kerkenraadslid kan na iemands overlijden van de kinderen nog wel eens wensen te horen krijgen ten aanzien van de begrafenis die niet overeenkomstig Gods Woord zijn. Ook komen deze verlangens niet altijd overeen met het leven van de overleden ouder. Kinderen en kleinkinderen kunnen een groot deel van de rouwplechtigheid zelf willen invullen. Allerlei herinneringen, soms anekdotes, moeten worden opgehaald. Er moet soms muziek ten gehore worden gebracht die kinderen of kleinkinderen mooi vinden. Zeker, er is ook nog wel ruimte voor de dominee. Maar graag kort, en niet te somber. Tien minuten is toch lang genoeg.

Vanwege al deze ontwikkelingen is het nodig om schriftelijk vast te leggen hoe men wil dat de begrafenis geregeld wordt. Daarbij is het gewenst dat aangegeven wordt dat de rouwplechtigheid geheel wordt ingevuld naar het gebruik van de gemeente waarvan men lid is, en dat men de dienstdoende predikant vrij laat, zowel bij de rouwdienst als bij het graf. Als het de gewoonte is dat er bij de rouwdienst een psalm gezongen wordt, leg dan vast dat de keuze daarvan bij de predikant ligt die de rouwbijeenkomst leidt. De psalm mag en moet ook aansluiten bij de omstandigheden en bij de meditatie. Laat het de wens zijn dat Gods Woord wordt verkondigd tot behoud van zondaren, maar ook dat in het verdriet de boodschap van de enige Troost mag klinken in leven en sterven.

Ook de opstelling van de rouwbrief, de lijst van adressen, de plaats van begraven zijn punten waarover men gesproken moet hebben vóór het sterven. In de Bijbel komen we bij onder meer Abraham, Izak en Jakob tegen dat zij zaken rond het begraven

Het is zo belangrijk dat we door Gods Woord en de toepassende kracht van Gods Geest weten waar onze levensreis heen is.

zorgvuldig regelden.

In het pastoraat is het noodzakelijk om hierover ook met gemeenteleden en zeker ook ouderen te spreken.

Bruiloftskleed

De belangrijkste vraag is echter of wij bereid zijn te sterven. Kunnen we voor Gods rechterstoel verschijnen? Zullen we door genade ingaan tot de bruiloft des Lams? Is er in het lijden en sterven van Christus ook voor mij een bruiloftskleed verworven?

Vragen die we ons dagelijks moeten stellen in de binnenkamer voor Gods aangezicht. Maar ook vragen die een ouder echtpaar elkaar mag stellen. Vragen die kinderen aan ouders mogen stellen.

Over het tijdelijke wordt heel veel gesproken, terwijl over het geestelijke heel veel gezwegen wordt. U zegt misschien: daar kan ik niets over zeggen. Maar weten uw kinderen

dat ook? Of zal uw nageslacht straks de predikant en de kerkenraad boos aankijken omdat zij u bij de begrafenis niet zalig hebben gesproken? Laten we evenzeer beseffen dat de zaligheid niet afhangt van wat een mens over ons zegt na het overlijden. Het is zo belangrijk dat we door Gods Woord en de toepassende kracht van Gods Geest weten waar onze levensreis heen is. Als we dat mogen weten is het noodzakelijk om daar ook met onze man, onze vrouw, onze kinderen over te spreken. Gods genade gewerkt in een zondig mens kan tot jaloersheid verwekken. Gods genade maakt ook gunnend naar anderen toe, zeker naar hen die ons lief en dierbaar zijn. Laat horen hoe de Heere geen land van uiterste duisternis is. Hij onderhoudt toch gestaag het heug'lijk lot en Hij laat niet varen de werken Zijner handen.

Wat zou vooral ook het leven van

Gods Kerk moeten getuigen van de hoop die in hen is. De tere vreze des Heeren wordt als het goed is door de omgeving afgelezen uit het leven. Spreek binnen het huwelijk met elkaar over deze zaken. Onderzoek daarin Gods Woord. Smeek om Gods genade. Voetius riep kerkleden op om op weg en reis naar de eeuwigheid acht te slaan op elkaar. Dus het geestelijk welzijn is niet een taak van de kerkenraad alleen. Nee, elk kerklid draagt daarin verantwoordelijkheid: in de kring van huwelijk en gezin, maar ook breder.

Over Gods werk mag en hoeft bij het sterven niet gezwegen te worden. Het gaat echter niet om de naam van de overledene, maar om de eer van God. In dergelijke situaties is het beter te gaan in het klaghuis dan in het huis der maaltijden. Gods Kerk mag met jaloersheid wor-

Even maar...

Genade alleen

Wat heeft de Heere toch gewaakt over de kerk in ons vaderland. In de tachtigjarige oorlog (1568-1648) - te midden van grote dreigende afglijding van de leer van vrije genade - klinkt het getuigenis van de strijdende Kerk in ons land. In ootmoed buigt ze onder Gods rechtvaardig oordeel over kerk en vaderland. Nog maar een eeuw na de reformatie. In 1517 was het licht zo helder gaan schijnen. In 1618 blijkt het al zo verdonkerd te zijn. Wat gaat afglijden toch snel! De gelovende mens dringt zich vóór de verkiezende God. De werkzame kerkmens beoordeelt de soevereine Ontfermer. In het eigenen van de schuld belijdt de kerk het verbergen van Gods aangezicht verdiend te hebben. Maar het enige dat overblijft is Gods genadige toewending in Immuanuël. Zijn toorn en gramschap verdiend en toch niet weggestormd. Het scheen hopeloos en toch nog niet... De Heere regeert en Hij hoort het zuchten van Zijn volk: 'Gena o God, gena, verschoon mij toch naar Uw barmhartigheden...'. Deze roep uit de

diepten om genade blijft over. Onze vaders van Dordrecht belijden dat zo hartelijk in de voorrede op de DL: 'Onder de zeer vele vertroosting die onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus aan Zijn strijdende Kerk in deze ellendige pelgrimage gegeven heeft wordt deze met recht onder de voornaamste geacht, die Hij haar heeft nagelaten, als Hij tot Zijn Vader in het hemelse heiligdom zou ingaan, zeggende: *Ik ben met lieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld.* De waarheid van deze vriendelijke belofte is blijkelijk in de Kerk van alle tijden...'. Genade was geen genade meer. Genade dreigde goedkoop en beredeneerd te worden. Genade dreigde slechts een etiket te worden, dat je er achteraf op plakt. Maar genade is vanaf het prilste begin in de levendmaking pure genade. Iets wat de Heere aan niemand schuldig is. Iets waarin de Heere Zichzelf verheerlijkt in de Zoon van Zijn welbehagen. Iets waartegenover alleen maar, alleen maar zonde en schuld staat. Om deze leer van vrije genade gaat het de Kerk der eeuwen. 'Doch gepre-

zen zij in der eeuwigheid de Heere, Dewelke nadat Hij Zijn aangezicht een ogenblik tijds van ons - die op menigerlei wijze Zijn toorn en gramschap hadden verwekt - verborgen had, voor de ganse wereld heeft bewezen, dat Hij Zijn verbond niet vergeet en het zuchten der Zijnen niet veracht. Want als nauwelijks enige hoop van herstel naar menselijk oordeel scheen voorhanden te zijn...'. Zou het nageslacht deze erfenis kennen? Kennen met het hoofd? Vooral ook doorleven met het hart? Zingen we het loflied op Gods vrije genade nog van harte mee? Of laten we het in onkunde liggen onder het stof? Of hebben we zo onze eigen vragen en accenten? Om ongemerkt dichter bij de remonstranten te komen dan we ons bewust zijn? Want wie staat in het middelpunt van denken en gevoelen? God of de mens? Het eerste is Bijbels en dus gereformeerd. Het tweede is remonstrants. Gaat het om Gods eer of die van een mens? Er staat in de genadeverkondiging en genadedoorleving meer op het spel dan we denken...

den nagestaan. Als weduwe of weduwnaar blijf je dan niet ongetroost achter. Je mag weten: de overledene is van sterven beter geworden. Tegelijk kan vlees, vlees niet missen en mag er ook verdriet zijn. Met dat 'niet ongetroost achterblijven' delen we echter zelf nog niet in de enige Troost beide in leven en sterven. Ik kan het met het zien van het bruiloftskleed van mijn geliefde niet doen. In het heden der genade klinkt daarin echter ook

onder deze omstandigheden tijdens de begrafenis dat de Heere nog de grootste der zondaren genadig kan en wil zijn. Zelfs bij het naderen van de dood, te midden van verharding, schenkt Hij nog uitkomst en het recht op dat bruiloftskleed gewassen in het bloed van Christus.

(slot)

Barendrecht,

ds. L. Terlouw

Kerkelijk Jaarboek 2011

Te midden van een maatschappijbrede ontkerstening en het rumoer op het Nederlandse kerkelijk erf, mochten wij als Gereformeerde Gemeenten in 2010 gestalte geven aan het kerkelijk leven naar Schrift en belijdenis. De boodschap van zonde en genade kon worden gebracht zonder dat er enige belemmering was. Zo schrijft ds. M. Golverdingen als lid van het Deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting in zijn uitgebreide inleiding bij het verschijnen van ons kerkelijk jaarboek dat voor de 64^e keer wordt uitgegeven.

Als je deze paar zinnen tot je laat doordringen, dan wordt hier veel mee gezegd. Er is een maatschappijbrede ontkerstening, maar tevens ook veel rumoer op het kerkelijk erf. Een ontkerstening die ook in 2011 met grote snelheid wordt voortgezet. Voorbeelden zijn er te over. De aantasting van de vrijheid van godsdienst, door het verbod van onverdoofd slachten van dieren. Het dierenwelzijn dat van een hogere orde wordt geacht dat de in de Grondwet verankerde vrijheid van godsdienst. De intolerantie van de gemeenteraad van Amsterdam betreffende de twee ambtenaren van

de burgerlijke stand, die weigeren een huwelijk te voltrekken van twee mensen van hetzelfde geslacht. Al zou het geld kosten, al moeten ze onder dwang een andere baan aanvaarden, als het gelijkheidsbeginsel maar wordt gehandhaafd. Een beginsel dat naar het oordeel van velen in onze samenleving het voornaamste grondwetartikel moet zijn. Rumoer op het kerkelijk erf o.a. door de crisis in de Rooms-Katholieke Kerk, de presentatie van de Herziene Statenvertaling (HSV) en de Nationale Synode die op 10 en 11 december 2010 in Dordrecht bij elkaar kwam.

Aan de andere kant is in het onze steeds meer seculaire samenleving ook zo, dat in alle rust en vrijheid de boodschap van zonde en genade mocht worden verkondigd. In onze 157 gemeenten werd van zondag tot zondag de boodschap gebracht, dat God geen lust heeft in de dood des goddelozen, maar daarin dat hij zich bekeert en leeft. Het wonder mocht worden doorgegeven, dat er een welbehagen Gods is. Dat het getal van Zijn uitverkorenen vol zal moeten worden. Dat dit getal ook vol zal worden daar Jezus Christus op de vloekheuvel van Golgotha het heeft uitgeroepen: 'Het is volbracht'. Krachtens Zijn Middelaarsverdienste zal de Kerk, Die Hij op de Hemelvaartsdag heeft thuisgebracht, ook thuiskomen. Dwars door alle aanvechtingen en strijd, is er Zijn Borgbloed dat roept om de zaligheid van de door de Vader aan Hem gegeven zondaren. Zijn Woord houdt stand: 'En zie, Ik ben

met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld'.

Het is een grote valkuil dat we bij al de gevaren die op de kerk in het algemeen en de Gereformeerde Gemeenten in het bijzonder afkomen, deze gevaren zo uitvergrooten, dat we er te weinig zicht op hebben wat de Heere in Zijn onverdiende gunst en genade ons nog heeft gelaten. Dit betekent beslist niet dat er geen zorgen zijn. Zorgen die niet zozeer betrekking hebben op het financiële vlak. Als vanouds mag de offervaardigheid in onze gemeenten groot zijn. Het is bekend dat ambtsdragers van andere kerken zich soms verbaasd afvragen, hoe het mogelijk is dat tijdens collecten in onze gemeenten soms zulke hoge bedragen worden opgehaald. De zorgen die er zijn, hebben betrekking op de werkingen van Gods Geest door middel van alle ambtelijke arbeid onder de hoorders. Ds. M. Golverdingen wijst hierop als hij zegt (citaat): 'Een signaal, dat bijzonder moet verontrusten, is de inhoud van vele visitatierapporten die uitgebracht worden op onze klassikale vergaderingen. Hoe vaak wordt daarin niet gesteld, dat de geestelijke vrucht van de prediking gering is, dat er nog wel ritselingen van genade gevonden

**Met vaste hand regeert
Hij de wereld. Hij regeert
en geen satan of wereld
zal Hem de eindoverwinning
onthouden.**

worden, maar dat toename in geestelijke kennis weinig wordt opgemerkt. Anderzijds noemt men vaak geestelijk leven wat niet anders is dan een bij zichzelf verondersteld geloof, dat vreemd van de geestelijke gestalte van een arme zondaar, die niet anders kan dan roepen: 'O God! wees mij de zondaar genadig!' (Luk. 18: 13).

Meer zorgen zouden er genoemd kunnen worden. Geoefende ambtsdragers en kinderen Gods zijn ook in het achterliggende jaar ons ontvallen. Een drietal predikanten die de weg van alle vlees gingen. Ds. A. Bac te Moerkapelle, 70 jaar oud zijnde. Ds. C. de Jongste te Tholen, slechts 63 jaar oud zijnde. Ds. J. Veenendaal te Zwijndrecht die 64 jaar mocht worden. Ook broeder B. Reinders mag in dit verband genoemd worden, die de leeftijd van 81 jaar bereikte. Ook zou

ik in dit verband onze jonge mensen willen noemen, die in de branding van het dagelijkse leven staan en hierin hun weg moeten vinden. Zorgen die breed gedeeld worden en op de laatste Generale Synode breedvoerig besproken zijn.

Eindigen in de zorgen zou echter tot oneer van God zijn. Tijdens de laatste hemelvaartdag hebben we mogen herdenken hoe de Koning van de Kerk is ingegaan in het binnenste heiligdom. Als het Hoofd van Zijn gemeente heeft Hij de plaats der ere, de plaats van Gods gunst en macht aan Vaders rechterhand mogen innemen. De regering van Zijn Kerk glijdt Hem niet uit de handen. Met vaste hand regeert Hij de wereld. Hij regeert en geen satan of wereld zal Hem de eindoverwinning onthouden. In dit verband mag niet onvermeld blijven dat ook in 2010 en in 2011 de Heere het curatorium vrijmoedigheid gaf om nieuwe studenten toe te laten tot de opleiding aan onze Theologische School en dat het aantal dienst-

doende predikanten op peil mocht blijven (58). Ook in het afgelopen jaar hebben Gods kinderen voedsel voor hun ziel mogen ontvangen en zijn er nieuwelingen toegevoegd aan het getal dat eenmaal Zijn Naam zal verhoogen en verheerlijken.

Uiteraard wordt in een Kerkelijk Jaarboek ons weer veel cijfermateriaal aangereikt. Ook in 2010 was er nog een lichte groei met 601 (doop)leden. We lezen van jubilea van ambtsdragers, van promoties, van koninklijke onderscheidingen enz. Het zou te ver voeren al deze gedetailleerde gegevens in dit verband weer te geven.

De Heere heeft in het licht van al onze afmakingen en zonden nog zoveel goeds gegeven. De wereld mag woeiden en de levende Kerk benauwen, maar geen nood. Hij heeft het gezegd en Hij houdt getrouw Zijn Woord: 'Want Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd.

Bennekom,

ds. F. Mulder

maar ook om de verworven kennis aan anderen door te mogen geven.

De CGO A en B-cursus omvat elk twee jaar. Omdat in het eerste jaar de basis wordt gelegd voor de Bijbelkunde en Dogmatiek raden we nieuwe cursisten aan om met de A-cursus te beginnen. De genoemde vakken willen we graag aanduiden als de kernvakken van de cursus, zonder daarmee iets af te doen van de waarde van de overige vakken.

Bijbelkunde omvat algemene Bijbelkennis, maar ook exegetische van bepaalde hoofdstukken of thema's en uitleg van de kernbegrippen uit de Schrift. De bijbelse kernbegrippen zonde, genade, bekering, schuld, rechtvaardiging en heiliging, komen ook terug in het vak dogmatiek. Naast de genoemde vakken krijgt u les in ethiek, Bijbelse oudheidkunde, kerk-geschiedenis, sekten/stromingen en kerkelijke oriëntatie. Een speciale vooropleiding is niet vereist.

De nieuwe cursus start D.V. zaterdag 3 september 2011. Er wordt op 16 zaterdagochtenden lesgegeven in Amersfoort, Dordrecht, Goes, Kampen en Rijssen (van 8.30 tot 12.30 uur). In Gouda starten we op 1 september met 30 donderdagavonden (van 19.15 tot 22.00 uur).

Informatie over de CGO kunt u opvragen bij de heer J. van Roest, Arnoldipad 13, 3123 NA Schiedam of per email: voorlichting@cgo.nu. U kunt zich voor de nieuwe cursus aanmelden op dit adres of via onze website: www.cgo.nu

De kosten voor de cursus bedragen op jaarbasis € 210,- (studenten en echtparen krijgen korting). Graag willen we ook onze jongeren die belijdenis hebben gedaan onze cursus van harte aanbevelen. Na de belijdeniscatechisatie biedt de CGO ook jou de mogelijkheid je verder te verdiepen. Het is ons uitzien dat de Heere onze cursus tot zegen zou willen stellen binnen de kring van onze gemeenten. We zien uw/jouw inschrijving met belangstelling tegemoet.

Namens de CGO,
J.H. Mauritz, directeur

'Een gelovige die niet voortdurend in zijn Bijbel leest, is als een soldaat zonder wapens'.

William Huntington

Welkom op de CGO

Op zaterdag 18 juni was er een belangrijke CGO-bijeenkomst in de Boezemsingelkerk te Rotterdam. Veel CGO-cursisten waren naar de sluiting van het cursusjaar gekomen om de diplomauitreiking mee te maken. In het totaal ontvingen 78 cursisten een certificaat voor A2 en 44 cursisten een diploma voor B2. Tijdens een afzonderlijke bijeenkomst werd onder leiding van dhr. W. van der Wilt aan 9 studenten een HBO-diploma uitgereikt.

Het is voor het bestuur en de docenten van de CGO bemoedigend om te merken dat er elk jaar een flink aantal cursisten van de Toerustingscursussen de lessen kunnen afronden. Naast de gediplomeerden zijn er ook cursisten die de cursus waardevol vinden, maar geen mogelijkheid zien om de tentamens te doen. Ze zijn echter ook hartelijk welkom op onze CGO.

Uit de reacties van de cursisten blijkt dat de CGO-docenten op een deskundige en boeiende wijze lesgeven. De lesstof komt aan de orde volgens een

jaarprogramma. Naast de overdracht van de stof is er voldoende mogelijkheid om vragen te stellen. De ervaring leert dat in de loop van het cursusjaar er een band ontstaat tussen cursisten en docenten. Ook de onderlinge ontmoeting tijdens de pauzes geeft een meerwaarde aan de cursus.

Bestuur en docenten zien er naar uit dat de geslaagden voor A2 in september a.s. zullen starten met B1. We zien ook uit naar nieuwe cursisten voor A1. We willen jongeren en ouderen van harte opwekken tot deelname.

De noodzaak voor Schriftonderzoek is niet minder geworden. We leven vandaag in een wereld waarin steeds minder mensen kennis hebben van de Bijbel. De secularisatie neemt toe. Zoveel te meer is het van belang dat we weten wat er in de Bijbel staat. Hoe zullen we in onze studie of werkring met andersdenkenden spreken over de inhoud van Gods Woord als we daar zelf niet in thuis zijn.

Vandaar dat het doel van onze cursus is het beter verstaan van de boodschap van de Schrift voor onszelf,

"De theologische opvattingen van Willem Teellinck", W.J. op 't Hof; uitg. De Groot Goudriaan, Kampen, ISBN 978 90 8865 1991, 320 blz., € 29,90.

In 2008 publiceerde dr. W.J. op 't Hof, hoogleraar geschiedenis van het gereformeerd piëtisme aan het Hersteld Hervormd Seminarie van de VU, een uitvoerige biografie over W. Teellinck, de vader van de Nadere Reformatie. Hij ging daarin wel in op de inhoud van de vele publicaties van Teellinck, maar toch bleef de behoefte bestaan om de dogmatische achtergronden en de samenhangen van zijn streven naar vroomheid meer in beeld te brengen. Dat leidde tot een nieuwe studie.

Wie echter denkt dat hij nu de dogmatiek van Teellinck in handen krijgt, vergist zich. De ordening van de gegevens is van dr. Op 't Hof. De 'vader van de Nadere Reformatie' heeft nooit de bedoeling gehad om een dogmatiek te schrijven. Als hij al leerstellige uiteenzettingen geeft, zijn die vaak niet afgerond en vertonen ze soms ook tegenstrijdige trekken. Verschillende keren beklemtoont dr. Op 't Hof dan ook terecht dat de Middelburgse prediker bepaald geen systematisch denker was. Zijn interesse was allereerst praktisch en pastoraal bepaald en richtte zich vooral op de gemeente. De bladzijden van zijn boeken zijn werkelijk bezaaid met Schiftverwijzingen. Hij gaf door middel van de kansel en de drukpers stuwend leiding aan zijn kudde. Hij wilde die in afhankelijkheid van het Woord en de Geest van Christus tot en op de weg van de heiliging leiden. In de titel van zijn boek spreekt dr. Op 't Hof dus terecht over de 'theologische opvattingen' van Teellinck. Aan de orde komen de Heilige Schrift, de theologie en de antropologie, de roeping, de wedergeboorte en de kerk, de rechtvaardiging en het geloof, de heiliging, de visie op de geschiedenis en de eschatologie. Daarbij kunnen het Woord, de wedergeboorte en de heiliging, die verbonden blijft met de rechtvaardiging, worden gezien als de drie centrale thema's. Het geheel wordt afgesloten met een conclusie én een bezinning op de plaats van Teellinck in de geschiedenis van de

theologie. De schrijver concludeert dat de Middelburgse prediker zich geheel beweegt in de lijn van de Schrift en de gereformeerde belijdenis. Slechts op een punt brengt hij een eigen accent aan. Dat betreft de verborgenheid van God (Jes. 45: 15). Het bijzondere van Teellinck ligt in de geheel eigen wijze waarop hij de gebruikelijke inzichten weergeeft en toepast vanuit zijn onder invloed van de Puriteinen gekozen uitgangspositie: nadere, voortgaande reformatie. Daardoor worden de verschillen met de gereformeerde orthodoxie van zijn tijd duidelijk. Het nagelaten werk van Teellinck telt vele duizenden bladzijden. Dr. Op 't Hof heeft het zich bepaald niet gemakkelijk gemaakt, al beschikt hij over veel voorkennis van het onderwerp. Door steeds "de Zeeuw" zelf aan het woord te laten en slechts een enkele keer te verwijzen naar secundaire bronnen, slaagt hij erin de hoofdlijnen in het korte kort bestek van circa 230 bladzijden helder te trekken. Negentig pagina's van het boek zijn gereserveerd voor aanvullingen, bijlagen en registers!

Wensen blijven er bij het geven van hoofdlijnen altijd. De gekozen opzet brengt met zich mee dat Teellinck wel zelf aan het woord komt, maar dat de kritische waardering van zijn gedachten en zijn program wat mager uitvalt. Het gedeelte over de visie van Teellinck op de kinderdoop vraagt met andere onderwerpen nader onderzoek. De schrijver concludeert terecht dat Teellinck een veronderstelde wedergeboorte leert, maar door het geheel van zijn opvattingen niet terecht komt in de valkuil van het verbondsautomatisme. De kenmerken van de genade komen immers voortdurend en uitvoerig aan de orde. Een groot deel van zijn werk is niet anders dan een bestraffing van de mond- of de naamchristen. "De Zeeuw" was een zeer separerend prediker!

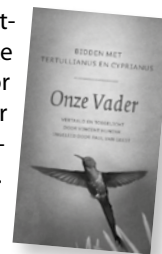
In het slothoofdstuk over de plaats van Teellinck in de theologie wordt de indirecte invloed van Luther overtuigend beschreven, de verhouding tot Jean Taffin verhelderd, terwijl de auteur nog eens vaststelt dat de inzichten van de Middelburgse prediker en de puritein William Perkins op elkaar lijken als twee druppels water. Ook maakt hij duidelijk

waarom Teellinck in alle talen zwijgt over Udemans, zijn geestverwant in Zierikzee. We zijn de schrijver opnieuw dankbaar voor het met zo veel zorg verrichte werk. Dr. Op 't Hof heeft ons verrijkt met een goed leesbaar standaardwerk, dat ons brengt bij het begin van de Nadere Reformatie in ons land, bij kerkhistorische wortels van de bevindelijk-gereformeerde kring en bij de aanzet van het politieke ideaal van de staatkundig gereformeerde partij.

Dordrecht, ds. M. Golverdingen

"Onze Vader", door Tertullianus en Cyprianus; uitg. Kok, Kampen, ISBN 978 90 435 1854 3, 127 blz., € 9,90.

Dit boek betreft een heruitgave van vroegkerkelijke geschriften, verzorgd door P. van Geest, hoogleraar Augustijnse studies te Tilburg en Amsterdam, en V. Hunink, universitair docent klassieke talen te Nijmegen. De eerstgenoemde schreef een inleiding, de als tweede genoemde is verantwoordelijk voor de vertaling.

Tertullianus (ca.160 - ca. 230) was een geleerde jurist en retor. Hij smeedde belangrijke begrippen voor de christelijke geloofsleer en nam ten aanzien van het christelijk leven een streng standpunt in. Het is onduidelijk of hij ooit een geestelijk ambt heeft bekleed. Cyprianus (ca. 200 - 258) was bisschop van Carthago, beijverde zich zeer voor de eenheid van de kerk en voor pastoraal onderricht. Hij stierf als martelaar.

Zowel Tertullianus als Cyprianus schreven een boek over het "Onze Vader". Deze twee boeken zijn nu in vertaalde vorm in één band uitgegeven. Het gebed dat Christus Zijn discipelen leerde, had een grote plaats in de oude kerk. Het werd geleerd aan hen die zich voorbereidden op hun doop, het werd gebeden tijdens de viering van het Heilig Avondmaal. Het werd ook aanbevolen het "Onze Vader" verschillende keren per dag te bidden.

De verhandeling van Tertullianus is korter, minder goed leesbaar en wat polemisch van aard. Cyprianus schrijft meer een pastorale verhandeling voor de gemeente vanuit zijn verantwoordelijkheid als bisschop. Zijn toelichting op de ver-

schillende beden is uitvoeriger dan die van Tertullianus. Beide auteurs gaan ook in op aanverwante zaken: basishouding (Cyprianus: naar het voorbeeld van Christus, met aandacht, niet zonder goede werken), gebedshouding, gebedstijden en kleding (Tertullianus: de hoofddoek van de vrouw).

Vele treffende uitspraken vallen te noteren: 'God hoort niet onze stem, maar ons hart' (Tertullianus); 'Hij die ons deed leven leerde ons ook bidden' (Cyprianus); 'Laat de Vader de woorden horen van Zijn eigen Zoon, wanneer wij onze bede uitspreken' (Cyprianus).

De waarde van deze publicatie ligt daarnaast in de kennisname van de geestelijke context van dit gebed in de kerk van de derde eeuw. Ook toen gold dat het gebed de graadmeter is van het geestelijk leven. Tevens komt de lezer in aanraking met tal van variaties in het kerkelijk leven en in de geloofspraktijk die in de loop der eeuwen door nieuwe ontwikkelingen zijn ondergesneeuwd. Het is goed en kan zegenrijk zijn daarvan in onze tijd op de hoogte te zijn.

Zeist,

B. van Ojen

**"Gods allerheiligste rustdag",
William Burton; uitg. Nederlandse
Vereniging tot bevordering van de
Zondagsrust en de Zondagsheiliging;
ISBN 978-90-78678-02-1;
133 blz.; € 7,50 (incl. verzendkosten).**

Dit lezenswaardig boekje is door de heer J.A. Bunt in het hedendaags Nederlands overgezet. Sinds 1656 was het niet meer herdrukt, zodat het nu aan de vergetelheid ontrukt wordt. U vindt er allereerst een "opdracht"

in van Jacob van Oort. Deze diaken uit Zaltbommel heeft het boekje uit het Engels vertaald. Hij schrijft: 'Onder al de zonden die er nu veel bedreven worden, is er naar mijn mening geen algemener en die met minder schroom gepleegd wordt, dan het schenden en ontheiligen van de dag des Heeren. (...) De toename van deze en dergelijke gruwelen doet de toorn Gods niet weinig ontsteken over ons land'. Dit kon in 2011 geschreven zijn.

Het eerste gedeelte bevat zeven hoofdstukken waarin verschillende onderwerpen aan de orde komen. Het is een korte verdediging van de rustdag als Gods allerheiligste dag, tegen alle sabbat-

schenders. Er wordt geschreven over de betekenis van het vierde gebod, over de gedurigheid van de sabbat, over de dag waarop rust gehouden moet worden. Maar hij schrijft ook over de vraag welke werken men op de sabbat wél mag doen. Met betrekking tot de gedurigheid van de sabbat schrijft Burton: 'Het eerste is wel geweest het allerbijzonderste doel, namelijk om Adam, en daarna al zijn nakomelingen, eeuwig te bevorderen in de ware godsdienst. Derhalve, zolang als de dienst van God zal duren in de kerke Gods, zolang moet de sabbat in dezelve gevierd worden, als zijnde een hulpmiddel tot dezelve'.

Behartigingwaardige dingen kunnen we lezen in het hoofdstukje over de werken der noodzakelijkheid. Burton schrijft dat onze dieren op tijd hun eten en drinken moeten krijgen, maar: 'Wij moeten ons geen noodzakelijke arbeid inbeelden, wanneer die er niet is'. Iets om vandaag eens goed over na te denken!

Het tweede gedeelte bevat acht hoofdstukken over het vierde gebod, vereisende de heiliging van de zevende dag. In deze hoofdstukken gaat de schrijver in op de openbare plichten van godza-

ligheid, liefde en barmhartigheid. Maar ook op de persoonlijke heiliging van de sabbat, de gesprekken op de sabbat en het zingen in onze gezinnen. Over de manier van ons zingen kunnen we lezen: 'Ten eerste, zo moet dit ongeveinsd en van harte geschieden. Ten andere, met aangenaamheid en zedigheit. Ten derde (...) met eerbied en een godsdienstig gemoed'.

Tenslotte is er een klein werkje aan toegevoegd van Daniël Featly, genaamd "Godzalige oefening", dienstig voor een oprecht christen om op de dag des Heeren te gebruiken. U vindt er enkele morgengedachten en een morgengebed, alsook enkele avondgedachten en een avondgebed.

We sluiten ons hartelijk aan bij de wens van het bestuur van genoemde vereniging, dat de Heere, Die een Heere is ook van de sabbat, deze geringe arbeid met Zijn zegen mocht bekronen. Mocht daartoe het lezen van dit boekje gebruikt worden, opdat ook onder ons Gods heilige dag niet meer en meer uitgehold wordt.

De Valk-Wekerom,

ds. B.J. van Boven

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Mijdrecht i.c.m. Nieuwer ter Aa en te Rotterdam-IJsselmonde: ds. G.M. de Leeuw te Ridderkerk.

■ DOVENDIENST TE CAPELLE A/D IJSEL-WEST

Op **9 juli** hoopt ds. A.J. de Waard voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel-West, Doormanstraat 12. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ VERSLAG VERGADERING PS ZUID-WEST 12 MEI 2011 TE WERKENDAM

Aan de vooravond van de synodevergadering werd een bidstond gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gorinchem, waarin ds. G.J.

van Aalst, de preses van de vorige synode, voorging. De tekst van de prediking was Nehemia 1:4. Het thema was: 'Het gebed van Nehemia'. Het werd uitgewerkt in vier punten: 1. de aanleiding; 2. de aanspraak; 3. de aanklacht; 4. de aandrang.

Synodevergadering

De predikant van de roepende kerk van Gorinchem, ds. L. Blok, opent de vergadering met het laten zingen van Psalm 89 vers 4. Hij leest Psalm 2 en gaat daarna voor in gebed. De tijdelijke preses heet de afgevaardigden, de deputaten van de andere Particuliere Synoden, de overige ambtsdragers en belangstellenden hartelijk welkom. Vervolgens spreekt de tijdelijk preses een meditatie uit naar aanleiding van Mattheüs 28 vers 18: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde". Na het lezen van de lastbrieven vindt de verkiezing van het moderamen

plaats. Gekozen worden: ds. G.J. van Aalst als preses, ds. P. Mulder als assessor-preses, ds. W. Silfhout als scriba en ouderling B. Agteresch als assessor-scriba. Ouderling G. de Boef wordt tot quaestor benoemd.

Namens de andere Particuliere Synoden worden groeten en zegenwensen overgebracht door de deputaten art. 48 DKO. Namens de PS Noord-West worden de hartelijke groeten overgebracht door ds. J.J. van Ekeveld. Ds. E. Hakvoort wenst namens de PS Zuid de vergadering vrede en aangename rust toe en namens de PS Oost spreekt ds. A. Schot de hartelijke verbondenheid uit.

De daartoe door onze PS ingestelde commissie maakt melding van een grote financiële bijdrage die gegeven is ten behoeve van het schippersinternaat in Dordrecht. De vergadering spreekt uit dat een uitvoeriger financiële rapportage, met toelichting, verwacht was. Ds. Silfhout zal de commissie verzoeken de informatie alsnog te verstrekken.

De rapporten van de deputaten naar art. 48 en 49 DKO leveren geen relevante vragen of opmerkingen op. Omdat ds. P. Melis vertrokken is naar een ander ressort is er een vacature secundus dep. art. 48. In zijn plaats wordt ds. M. Joosse gekozen. De andere zittende deputaten worden allen herbenoemd. De classis Dordrecht vraagt advies met betrekking tot de te stichten gemeente Sliedrecht. De classis heeft de gemeente Hardinxveld-Giessendam toestemming verleend om de afdeling Sliedrecht te institueren tot een zelfstandige gemeente. Met de zustergemeenten Alblasserdam en Dordrecht zijn de gemeentegrenzen vastgesteld. Omdat de gemeente Sliedrecht tegen de oostgrens van de classis Ridderkerk aanligt, vraagt de classis Dordrecht een uitspraak van de PS over de vraag bij welke classis de gemeente Sliedrecht het beste kan behoren. Uit de bespreking blijkt dat verreweg de meeste leden van de toekomstige gemeente uit de gemeenten van Hardinxveld-Giessendam en Dordrecht komen. Uit oogpunt van betrokkenheid, begeleiding en wortels is de PS van oordeel dat de nieuwe gemeente het beste bij de classis Dordrecht past. De preses wenst de nieuwe gemeente namens de PS alvast van harte de zegen des Heeren toe.

Als roepende kerk voor de volgende Synode wordt de gemeente van Ridderkerk aangewezen om de Particuliere Synode samen te roepen op donderdag 26 april 2012 te Ridderkerk. De bidstond zal gehouden worden op

woensdag 25 april te Ridderkerk. In deze dienst hoopt de preses van deze synode, ds. Van Aalst, voor te gaan. Afsluitend spreekt de preses een kort slotwoord naar aanleiding van 1 Cor. 15. Tenslotte verzoekt hij ds. P. Mulder de vergadering te beëindigen. Deze laat zingen Psalm 22:14 en 16 en gaat voor in dankgebed. Hierna sluit de preses de vergadering.

B. Agteresch, assessor-scriba

■ **VERSLAG BEVESTIGING DS. C. VOGELAAR IN GRAND RAPIDS-COVELL AVENUE 29 JUNI 2011**

Tijdens deze dienst, die evenals de trededienst in het kerkgebouw aan de Beckwith Avenue werd gehouden, bediende consulent ds. J.B. Zippro het Woord uit Richteren 6:14: „Toen keerde Zich de Heere tot hem, en zeide: Ga heen in deze uw kracht, en gij zult Israël uit der Midianieten hand verlossen; heb Ik u niet gezonden?”

Deze woorden spreken van de roeping van Gideon. Die roeping kwam ten eerste met wonderlijke kracht en ten tweede met een vertroostende belofte.

De bevestiger wees erop dat het de Heere behaagt voor de arbeid in Zijn wijngaard zondaren te gebruiken die daarvoor in zichzelf geen kracht hebben. Gods knechten verrichten hun arbeid in een donkere tijd, net als in de dagen van Gideon. De kinderen Israëls deden wat kwaad was in de ogen des Heeren. Welvaart en voorspoed werden aan de afgoden toegeschreven. Het oordeel bleef niet uit. Door de rooftochten van de Midianieten vervielen de Israëlieten tot armoede. In grote nood riep het volk tot de Heere. Zo begint ook het werk der genade: roepen tot de Heere uit grote nood. Het zou groot zijn als dat de vrucht van de arbeid in de gemeente van Covell Avenue mag zijn.

De Heere verhoorde Israëls gebeden onverdiend. Hij zond een profeet en een richter. Zoals de profeet het volk de zonden aanzegde, moeten Gods knechten ook nu een eerlijke boodschap brengen, zoals God te spreken geeft. Dat is niet een boodschap die mensen graag willen horen.

De hemelse Boodschapper, Gods Zoon Zelf, riep Gideon tot richter. Voordat Gideon zijn opdracht kreeg, ontving hij een bemoediging: „De Heere is met u, gij strijdbare held!”

Gideon klaagde de nood van zijn volk uit. Hij zag alleen Gods hand tégen Israël. „Toen keerde Zich de Heere tot hem, en

zeide: Ga heen in deze uw kracht, en gij zult Israël uit der Midianieten hand verlossen; heb Ik u niet gezonden?” Als Gods kracht op Zijn knechten in hun zwakheid neerdaalt, is Hij hun roem, de kracht van hunne kracht.

Wie zijn Gods knechten in zichzelf?

Gideon kwam met nieuwe bezwaren. Als de golven hoog gaan en de binnenpraters spreken, hebben we geen kracht. Onze kracht is alleen uit Zijn volheid.

Na het lezen van het bevestigingsformulier verbond ds. Vogelaar zich met een “Yes, truly, with all my heart” aan zijn achtste gemeente. In zijn toespraak verwees ds. Zippro naar de woorden waarmee ds. Vogelaar werd geroepen het beroep te aanvaarden: „De Meester is daar, en Hij roept u.” De band met Zwolle was sterk, maar de weg werd gewezen.

Vijf jaar geleden mocht ds. Vogelaar ds. Zippro in de gemeente aan de Beckwith Avenue bevestigen, en er ontstond een hartelijke band. Nu mocht dit dienstwerk andersom verricht worden. De bevestigde predikant werd tot slot Psalter 436:1 en 3 (Psalm 134:1 en 3) toegezongen.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

■ **AFSCHEID DS. F. MULDER VAN WAGENINGEN**

Na een verblijf van acht jaar en vijf maanden nam ds. F. Mulder op 11 mei afscheid met de woorden uit 1 Korinthe 2 vers 2: “Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd.” Het thema luidde “Paulus’ prediking van de gekruiste Christus”, onderverdeeld in: de tegenstand tegen Paulus’ prediking en de inhoud van Paulus’ prediking.

Paulus komt van Athene naar Korinthe en mocht daar elke sabbat het Woord verkondigen.

Groot was echter de tegenstand en vijandschap die hij ontmoette, zowel bij de joden als bij de Grieken. Na een verblijf van 1½ jaar vertrekt hij naar Efeze.

Vandaar schrijft hij een brief aan de Korinthiërs. Veel twist en onderlinge verdeeldheid heerste er. De één noemt zich van Paulus, de ander van Apollos enz., maar Paulus wijst hen er op dat er maar één zaak belangrijk is en dat is hetgeen hij hen altijd heeft voorgehouden, namelijk de prediking van Jezus Christus en Dien gekruisigd. Deze prediking roept weerstand en vijandschap op. De mens van nature wil daar niets van weten maar liever opgebouwd worden in gestalten en gemoedelikheden, zalig gesproken worden i.p.v. afgebroken worden om alles te verliezen en alleen in

Christus behoudenis te vinden. Gelukkig de ziel die voor die prediking mag vallen, zoals Paulus dat schrijft aan de Korintheers: wij prediken u Christus en Dien gekruisigd. Een prediking waar God aan de ene kant alles afbreekt buiten Christus, maar aan wie Hij Zich ook in een vastlopende weg wil openbaren en verklaren.

De inhoud van Paulus' prediking, door hem die eertijds een vervolger van Gods volk was maar nu niet anders wil weten en kan prediken dan Jezus Christus en Dien gekruisigd.

Een verkondiger van die blijde boodschap, die ondanks alle tegenstand en vijandschap één ding zich niet liet afnemen namelijk de boodschap van Jezus Christus en Dien gekruisigd. Ook wij hebben bijna 8,5 jaar achter de kudde aangedrongen met dezelfde boodschap. Niet alles wegwerpen wat God gegeven heeft maar zien dat je er wat bij krijgt. Anders haal je een duisternis over je ziel. Paulus geeft geen rust buiten Christus. Zouden wij dan rust kunnen geven buiten de kennis van de Middelaar Gods en der mensen? Het is nodig gefundeerd en gegrond te zijn op het enige fundament van de apostelen en de profeten, dán alleen is er vastigheid, dán alleen ligt de grondslag vast voor zo'n bestreden ziel. Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. Als de Heere niet gesproken had in het paradijs "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen", was het voor eeuwig kwijt geweest. Toen klonk Jezus' Naam al in het paradijs. En daarom mag en kan die boodschap nog gebracht worden. Die boodschap moet ook gebracht worden. Dan klinkt het: er is onder de hemel geen andere Naam, Die onder de mensen gegeven is, door Welken wij moeten zalig worden. Dan hoor je als het ware de prediking dat het alleen maar kan door een waarachtig zaligmakend geloof in deze Jezus, want uit de werken der wet zal geen vlees voor God gerechtvaardigd worden. En deze boodschap mocht in de achterliggende jaren ook in uw midden gebracht worden.

De dominee spreekt nog een dankwoord waarna ouderling Breunissen hem toesprekt en bedankt voor alle werkzaamheden die verricht mochten worden.

Nadat de dominee toegezongen is Psalm 121:1 en 4 wordt de dienst beëindigd.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Wageningen

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2011

* Pag. 299, **gemeente PUTTERSCHOEK.**

Het regelen van preekbeurten geschiedt nu door: M. van der Elst, Speenkruid 38, 3297 WD Puttershoek, tel. 078-676 39 94/06-42405919, e-mail: mvdelst@kliksafe.nl

* Pag. 376, **gemeente YERSEKE.**

Het juiste e-mailadres van de scriba (m.i.v. 1 januari 2012: P.D. de Looff) is: p.dlooff@kliksafe.nl

Het juiste e-mailadres van de koster is: kosterdelooff@kliksafe.nl

Het juiste adres van de secretaresse van het gemengd koor Yerseke is:

Beatrixstraat 3, 4401 EJ Yerseke.

VAN DE REDACTIE

De Saambinder zal niet verschijnen op **28 juli a.s.** In het bijzonder i.v.m. het aanleveren van opgaven van kerkdiensten, kerknieuws en andere berichten voor het dus voor twee weken geldende nummer van **21 juli a.s.**, wordt belanghebbenden verzocht hiervan goede nota te nemen.

BERICHTEN

OPBRENGST COLLECTE ZENDINGS DAG

De opbrengst van de collecte op de zendingdag bedraagt € 61.000,-. Een heel mooi bedrag waarvoor we u, na de Heere, hartelijk dankzeggen! Dit bedrag is beduidend hoger dan in de voorgaande

jaren. In het septembernummer van ons zendingblad 'Paulus' (op de achterzijde) zal de totaalopbrengst van deze dag vermeld worden, dus inclusief de nagekomen giften en de opbrengsten van de stands.

KERKDIENTEN

ZONDAG 10 JULI 2011

Aagtekerke 8.45, 11.00 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 14.30 uur ds. M. Karens; Aalst 14.30 uur stud. J. van Laar; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Vischer; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. J. Driessen; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. P. Mulder; Berkenwoude 19.00 uur

ds. A.B. van der Heiden; Boskoop 19.15 uur ds. J.S. van der Net; Breda 19.00 uur ds. L. Blok; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Dordrecht 10.00 en 15.30 uur kand. A.P. Baaijens; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. P. Melis; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enkhuizen

10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. D. de Wit; Enter 9.30 uur ds. A. Moerkerken en 18.30 uur ds. J. Karels; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goides 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Goudswaard 15.00 uur ds. G. Pater; 's-Gravenhage 15.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. E. Hakvoort; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur ds. R. Boogaard; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. A.T. Huijser; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Kamperland 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Lelystad 9.30 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 16.30 uur ds. H. Paul; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur ds. L. Terlouw; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 18.30 uur ds. K. Boeder; Nisse 14.00 uur ds. E. Hakvoort; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 uur ds. J. Schipper; Oostburg 10.00 en 15.00 uur stud. S.W. Janse; Oosterland 14.30 uur ds. E. Bakker; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. M. Joosse; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Opperdoes 10.00 en 15.00 uur ds. M.J. van Gelder; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Ouddorp 18.30 uur ds. C. Harinck; Oude-Tonge 14.30 uur ds. S. Maljaars; Poederoijen 9.30 en 18.30 uur stud. J. van Laar; Poortugaal 9.30 en 16.30 uur ds. C. Neele; Puttershoek 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. J. Mijnders;

Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 10.00 uur ds. H. Paul; Sint Philipsland 9.30 en 16.00 uur kand. R.A.M. Visser; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Soest 15.00 uur ds. B. Labee; Sprang-Capelle 18.30 uur kand. A.P. Baaijens; Stolwijk 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Terneuzen 18.00 uur stud. S.W. Janse; Terwolde-De Vecht (in de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 18.30 uur kand. R.A.M. Visser; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Veen 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Veenendaal 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlaardingse 19.00 uur ds. W. Silfhout; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. A.A. Brugge en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Wierden 18.30 uur stud. A.T. Huijser; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 12 JULI 2011

Berkenwoude 19.30 uur ds. M. Mondria; Brakel 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Drachten 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Enter 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Leerdorp 19.30 uur ds. E. Bakker; Naaldwijk 19.45 uur ds. A. Schot; Rilland-Bath 19.30 uur ds. G. Pater; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw; Westkapelle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Zwijndrecht 19.30 uur ds. C. van Krimpen.

■ WOENSDAG 13 JULI 2011

Aalburg 19.30 uur ds. L. Terlouw; Boskoop 19.30 uur stud. A.T. Huijser; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. G.W.S. Mulder; Goudswaard 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Herkingen 19.30 uur ds. W.J. Karels; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. G.J. van Aalst; Kortgene 19.30 uur stud. S.W. Janse; Leerdam 19.30 uur ds. A. Schreuder; Lisse 19.45 uur ds. C. Sonneveld; Meeuwen 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 19.30 uur ds. P. Mulder; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. A. Schot; Nisse 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Ouddorp 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Poederoijen 19.30 uur ds. G. Mouw; Rhenen 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Rotter-

dam-IJsselmonde 19.30 uur ds. E. Bakker; Sint Annaland 19.30 uur stud. J. van Laar; Stolwijk 19.30 uur ds. J. Schipper; Veen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Wageningen 19.30 uur ds. M. Mondria; Westzaan 19.30 uur ds. G. van Manen; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. G. Beens.

■ DONDERDAG 14 JULI 2011

Aalst 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. W.J. Karels; Barneveld-Zuid 13.30 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Vermeij; Hoofddorp 19.45 uur ds. J.M.D. de Heer; Marknesse 19.30 uur stud. J. van Laar; Nijkerk 19.30 uur stud. A.T. Huijser; Oosterland 19.30 uur ds. M. Karens; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. A. Verschuure.

■ VRIJDAG 15 JULI 2011

Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. G. Beens.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Barelle 64; samenkom-

sten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornse- laan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

T.h. op **De Hofstee** in **Nunspeet: Stacaravan** 6 pers. Alles aanw.! o.a. wasmachine en droger. Mooie omgeving, rust en privacy!
Tel: 06-11255881

ADVERTENTIES

Wij bieden u ons vakantiehuis aan tussen **Barneveld** en **Scherpenzeel** geheel ingericht incl. linnen- en beddengoed en v.a.g.v. Ook als u **zorg nodig** hebt en er ook wel graag even tussenuit wilt, kunnen wij veel voor u betekenen. Voor meer info: 0342-452189

Te huur in het centrum van **Gouda** op 10 min. afstand van PABO leuke **kamer** voor PABO studenten m/v
Tel. 06-53934431

TE HUUR APELDOORN, per 1 aug: ruime tussenwoning, jaren 70, rustige woonwijk. 3 slk, badk, vaste trap nr zolder, stenen berging, tuin.
Tel: 038-4470760

Thuiszorg en huishoudelijke hulp aangeboden bij ouderen. Dag of nacht in regio Barneveld.
Tel. 06-12760438

Te huur leuke **starterswoning** omgeving Tiel. € 600,- p/m excl.
Tel. 06-47347969

Te huur; **Middelburg**, in zeer goede winkelstraat c.a. 60 m² winkelruimte, voor vele doelen geschikt. huur n.o.t.k.
tel. 06-53189402

Te huur zelfstandige woonruimte Lieren omg. Beekbergen/Apeldoorn voor een werkende vrouw.
tel: 055-5062744

BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT KLEDING
BS

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

T (033) 258 98 30
Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u
SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

DOOSTEINDE 85A | SCHERPENZEEL
WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

Uddel. Te huur: vakantiewoning voor 2 personen.
Voor info: 06-11841606

AHuis
AHypotheek
AHuwelijk
AHeyZon

DE HEYZON
restaurant & zalencentrum
Kapelle-Biezelingelinge tel. (0113) 33 03 50 www.deheyzon.nl

ZOJUIST VERSCHENEN

B. HOOGWERFF

Op u zo wil ik bouwen

Een boeiend verslag van Gods werk in verschillende telgen van ons Oranjehuis. Op 14 juli 1711 verdrong Johan Willem Friso, de prins van Oranje, in het Hollands Diep, dicht bij het plaatsje Strijensas. Toen zijn weduwe, Maria Louise, het bericht ontving, zocht zij troost bij haar God. Van harte mocht zij zeggen: 'Hij is de Heere; Hij doe wat goed is in Zijn ogen.'
208 blz. gebonden, 33123597

25,⁹⁰

DS. G. VAN REENEN

De woestijnreis der kinderen Israëls

Tweeëntwintig samenspraken. Dominee van Reenen had de gave om in de vorm van een levendige samenspraak op onderwijzende manier te schrijven. In dit boek beschrijft hij de oude en toch altijd weer nieuwe en welbeproevede weg die van het diensthuis der zonden leidt naar het Kanaän der rust.

264 blz. gebonden, 33117930

19,⁹⁰

Den Hertog uitgeverij

Tel. (030) 637 34 34
E-mail: boeken@hertog.nl
www.hertog.nl

Elzenkade 6
Bedr.terrein 'Doornkade'
3992 AC Houten

IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

Huishoudelijke hulp

“Wat heerlijk dat mijn woning op orde is”

Huishoudelijke hulp door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is een **vertrouwd idee**. Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **verpleging & verzorging**

Heerlijk **nazomeren in Speuld** op de Veluwe in prachtige fiets-omgeving. Nette vakantiewoning v.a.g.v. Vrij vanaf 26 augustus. Voor meer info: www.veluws-vakantiehuis.nl of 0577-407319

Gevraagd **matroos voor binnen-vaartschip** van 1150 Ton. Zondag vrij. Info: D. Smitsman, Werkendam, Tel. 06-53177380

DS. A. HOOGERLAND

ABRAHAMS PELGRIMSREIS

25 Bijbellezingen

De geschiedenissen in Gods Woord houden rijke leringen in en het is nuttig dat ze telkens weer worden overdacht en verklaard.

Ds. Hoogerland (1918-1986) geeft in deze vijftientig preken een zuivere verklaring van de gangen en wegen die de Heere met Zijn volk houdt.

Geb. 518 blz.

32,50

Uitgeverij Boekhandel

GK

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

KO1140

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Te huur in Canada, een **vakantiewoning dichtbij Norwich (Ontario)**. Tel. 001519 688 0947. Hollands sprekend.

Philpot over de wet in Nagelaten Brokken deel 8 €7,50; 8 delen, 932p. €39,-. Bij uw boekhandel of 078-6933783. Nu ook preken te beluisteren: www.hetbraambos.nl/audio

Vakantiebungalow in Elspeet?
www.tevreluwe.nl

SCHILDERIJEN ZEE- EN STRANDGEZICHTEN

WWW.INLIJSTENSTOOP.NL
078-6813071 - H.I.AMBACHT

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

BJ *Begrafenisverzorging*
Janssen

Begrafenisverzorging op de Bevelanden en Tholen

Hawikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

Mooie vakantiewoning bij boerderij met veel dieren, waaronder paarden. Voor 2-6 personen. In **Sauerland** (Duitsland) Tel. 0049-2354 3293 www.hornbruch.de.vu

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Orgelcentrum HET BINNENVELD
In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
UNICO
VIVACE
CONTENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. **Tegelzettaarsbedrijf J. Slingerland**, 0184-611917.

Teksten schrijven
Redigieren columns
Vertalen Engels naar Nederlands

DE KUNST VAN HET SCHRIJVEN
VOOR AL UW TEKSTEN

THE ART OF TRANSLATION
PROFESSELE VERTALINGEN

CHRISTINA STRAAT 45
3921 BS ELST (UTR)

WWW.BRAND-SCHOUTEN.NL BRAND & SCHOUTEN

Dé inrichter voor Kerk, School en Kantoor

Showroom: Marconistraat 13, 4461 HH Goes
Postadres: Postbus 36, 4400 AA Yerseke
T 0113 57 29 07 F 0113 57 38 73
E info@piethoekman.nl M 06 53 15 47 11

HOEKMAN
GOES - YERSEKE

Zorg...
Respect...
Aandacht...
Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

Familie/ vakantiehuis

"Haus Irmgard" op de Hunsrück
(Duitsland) ± 25 km vanaf de moe-
zel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld
in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
[www.hetankermaritiem.nl/
hausirmgard.html](http://www.hetankermaritiem.nl/hausirmgard.html)
Tel. 06 20735340/ 0620735341

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Vos
begrafenisverzorging

Wij verzorgen begravenissen
(geen crematies) op de gehele Veluwe,
in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begravenisverzorgers

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T (0341) 253 813
Kampen e.o. T (038) 3332 383
Rijssen e.o. T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g. T (0577) 401 689

Begravenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
T (0577) 401 689

Vertrouwd verzorgd

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Persoonlijke zorg
voor uw begravenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk
orgels

NIEUWERKERK A/D IJSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbenrijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag vóór** de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelij-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

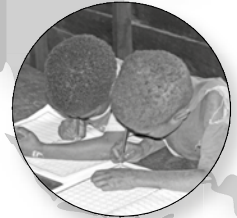
Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeentevond of op vereniging

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

Geef mensen de beste gids mee op reis

JAARLIJKSE VAKANTIE-ACTIE VOOR HET EVANGELISATIEWERK

Op reis...

Veel mensen gaan weer op reis. Alles is goed voorbereid. We hopen op een behouden aankomst. Eigenlijk zijn wij, mét alle andere mensen, allang op reis. Wij weten dat uit Gods Woord. Miljoenen landgenoten weten dat helaas niet.

Die maken een levensreis zonder gids. Zonder te weten waar men aankomt. Aangrijpend! Onze evangelisten ontmoeten dagelijks zulke reizigers. Ze wijzen op de twee wegen en geven dé reisgids mee. Zeer noodzakelijk werk!

Dat kost geld, maar dat is er. Toch?

Brede weg

Smalle weg

Ja, ik wil iets extra's geven

- 10 euro
 15 euro
 25 euro
 50 euro
 100 euro
 euro

Naam: dhr./mevr. _____

Adres: _____

Pcode/Plaats: _____

Bankrekening: _____

Ik ga akkoord met de voorwaarde dat het aangekruiste bedrag eenmalig van mijn rekening wordt afgeschreven. Ik behoud het recht om het afgeschreven bedrag binnen 30 dagen terug te vorderen via de bank.

Handtekening: _____

Wilt u uw gift met internetbankieren overmaken? Dat kan op bankrekeningnummer 3624.26.457 t.n.v. Dep. Evangelisatie Woerden o.v.v. vakantiegift 2011.

Stuur de invulbon in gesloten envelop naar Deputaatschap Evangelisatie, Antwoordnummer 2499, 3440 WB Woerden. Postzegel is niet nodig. Bedankt!

